

**MUNI
SPORT**

Pedagogika sportu np/nk4136

Úvod

Vladimír Jůva

Fakulta sportovních studií MU

juva@fsps.muni.cz

Požadavky k ukončení předmětu Pedagogika sportu

1. Aktivní účast a splněná docházka na seminářích
2. Výběr tématu a data prezentace na úvodním semináři
3. Zpracování prezentace a její zaslání na mail vyučujícímu
4. Finální úprava prezentace a vložení do odevzdávárny
5. Vystoupení se schválenou prezentací na semináři
6. Písemný test
7. Ústní zkouška – viz okruhy IS

Základní literatura

- **JANSA, P. a kol. *Pedagogika sportu*. Vydání druhé. Praha : Karolinum, 2018. ISBN 978-80-246-3986-4.**
- **JŮVA, V. *Vybraná témata z pedagogiky sportu*. <http://www.fsps.muni.cz/impact/uvod-do-pedagogiky-sportu>**
- **SVOBODA, B. *Pedagogika sportu*. Praha : Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0156-7.**
- **JANSA, P. a kol. *Sportovní příprava: vybrané kinantropologické obory k podpoře aktivního životního stylu*. Rozš. 2. vyd. Praha : Q-art, 2009. ISBN 978-80-903280-9-9. (Především kapitola 1 a 2)**
- **Vybrané články v časopisech – *Česká kinantropologie, Studia sportiva, Tělesná kultura, Tělesná výchova a sport mládeže, Telesná výchova a šport, ...***

Další informační zdroje

Aktuální informace na webových stránkách:

- Ministerstvo školství – <http://www.msmt.cz> – proklik sport
- Národní sportovní agentura – <https://www.agenturasport.cz/>
- Český olympijský výbor – <https://www.olympijskytym.cz> – proklik Vzdělávání
- Sport a EU – <http://ec.europa.eu/sport>
- Evropská asociace TV – <https://eupea.com>
- Tělesná výchova v UK – <http://www.afpe.org.uk>
- Pedagogika sportu německy mluvících zemí – <http://www.sportpaedagogik-online.de>
- Sport a rozvoj (celý svět) <http://www.sportanddev.org>
- Vzdělávání a excelence trenérů <http://www.icce.ws>
- Trenérství v UK – <https://www.ukcoaching.org>

Základní dokumenty o sportu a sportovní edukaci

- Zákon o podpoře sportu (Zákon č. 115, 2001 v platném znění)
- Národní program rozvoje sportu pro všechny
- Koncepce státní podpory sportu v ČR 2016–2025
- Zákon o pedagogických pracovnících (2004 a následující novely)
- Zákon o športe – SR – Zákon č. 440/2015
- Olympijská charta (v platnosti od 1. září 2004)
- Světový antidopingový kodex
- Evropská charta sportu
- Kodex sportovní etiky
- Etický kodex sportovního trenéra (Asociace sportovních trenérů)
- Bílá kniha o sportu (Dokument Komise evropských společenství, 2007)
- Pokyny EU pro pohybovou aktivitu (2008)

Pedagogika sportu – úvod

- **Pedagogika** = věda o permanentní výchově – edukaci
- **Pedagogika sportu** = věda o sportovní edukaci
- **Sport** = formy tělesné činnosti, jež si kladou za cíl harmonický rozvoj jedince, zdraví a soutěžní výkon (*Zákon o podpoře sportu, 2001*)
- **Sport** = školní + **rekreační** + **soutěžní** →
- Základní **dělení pedagogiky sportu**:
pedagogika školního + rekreačního + soutěžního sportu

Modely sportu → sportovní edukace

sport	pohybové aktivity	výkonnový princip	soubor pravidel, normy	vlastní svět, neproduktivní
soutěžní	ano	ano	ano	ano
mediální	ano	ano	ano	ne
rekreační	ano	ne (částečně)	ne (částečně)	ano
alternativní	ano	ne	ne	ano
instrumentální	ano	ne	ne	ne

Nové dělení sportu → sportovní edukace.

- **sport ve skutečném životě** (in-real-life sport – irl-sport) =
soutěžní, mediální, rekreační, alternativní, instrumentální – od starověku
- **+ esport** = kvalitativně nová sportovní oblast

Pojetí sportovní edukace

1. Edukace a socializace

výchova – edukace = hodnotově pozitivně zaměřená
(např. výchova sportem v souladu se Světovým antidopingovým
kodexem, Evropskou chartou sportu, ...)

socializace – proces společenského začleňování =
hodnotově indiferentní
(např. socializace sportem – působí i negativní vlivy,
např. doping, násilí, agrese, ...)
(**patologická socializace** = mimo žádoucí normy)

Pojetí sportovní edukace

2. Hodnotové orientace (nejen) sportovní edukace

- a) **antika – ATÉNY – *areté*** (všestranná dokonalost, ctnost, zdatnost, udatnost, vznešenost, dobrot, ...) – ***kalokagathia*** (krása a dobro)
= gymnastická + múzická výchova
- b) **Novověk** – autentická a svobodná osobnost
(Rousseau ⇒ ***Úmluva o právech dítěte*** – OSN 1989) =
východisko současné ***humanistické orientace na sportovce, ...***
- c) **Současnost** –
zdravá (fyzicky, psychicky i sociálně) a ***autonomní osobnost***

Pojetí sportovní edukace

3. Rozvoj jedince = vlivy dědičnosti + prostředí (bezděčnost) + edukace (záměrnost)

Edukace = záměrné působení na rozvoj jedince (pomoc jedinci) s cílem dosáhnout **pozitivních změn** v jeho vývoji

Edukace = procesy řízeného učení

Sportovní edukace = edukace sportem, ve sportu a pro sport

Sportovní trénink = procesy řízeného hl. motorického učení + současně pomoc jedinci na jeho cestě životem

Pojetí sportovní edukace

Sportovní edukace může být:

- přímá – **intencionální**
(bezprostřední působení učitele TV, lektora, sportovního trenéra, ...)
- nepřímá – **funkcionální**
(působení upraveným prostředím – např. školy, klubu, ... – materiálním a sociálním – jeden z úkolů trenéra = kultivovat prostředí)
- **heteroedukace**
(edukace druhým jedincem – např. učitelem TV, trenérem)
- **autoedukace** (sebevýchova) – důležitá motivace trenéra, učitele, ...

Pojetí sportovní edukace

Sportovní edukace by měla být:

- **demokratická** – rovnost šancí
(např. genderové problémy, ekonomické zázemí, ...)
- **humanistická** – úcta a respekt ke sportovci = **trenérství orientované na sportovce**
- **pluralitní** – obsah, pojetí, diskuse, ...
- **integrující** – pro znevýhodněné
(integrace, inkluze x separace)
- **permanentní** – po celý život
- ...

Pojetí sportovní edukace

Sportovní edukace má rysy:

- **formálního vzdělávání** – ve vzdělávacích institucích (např. školní TV, VŠ sportovní studium, trenérské licence)
- **neformálního vzdělávání** – mimo formální vzdělávací systém (např. sportovní kroužky, semináře pro trenéry, ...)
- **informálního vzdělávání** – neorganizované (každodenní) zkušenost (např. sledování kvalitních TV sportovních pořadů, filmy – např. „Zátopek“ – či knihy se sportovní problematikou, diskuse s přáteli o sportu, ...)